

Kruunuviherkaija eli kakariki – *Cyanoramphus auriceps*

Teksti: Ville Ikonen, Kirsi lehti

Kuvat: Sabine Kurt

Kruunuviherkaija eli kakariki on kotoisin Uudesta-Seelannista. Se on yksi neljästä kotoperäisestä *Cyanoramphus*-suvun lajista, joita esiintyy Uudessa-Seelannissa ja sen naapurisaarilla. Sen maorinkielinen nimi kakariki tarkoittaa "pienää papukaijaa". Kakarikit ovat hyvin vilkkaita ja suoraviivaisia lintuja, ne eivät kauaa jaksa pysyä aloillaan, vaan ovat aina tutkimassa ympäristöään. Lyhyt kuvaus kakarikista voisi olla "koominen ja hyperaktiivinen". Yleisesti myynnissä olevia ovat vain punaotsaiset (*C. novaezelandiae*) ja keltaotsaiset (*C. auriceps*) viherkaijat. Kakarikeissa löytyy myös erilaisia värimuunnoksia. Kakarikit ovat olleet runsaslukuisia luonnossa ennen länsimaisen ihmisen tuloa, mutta nykyään monien muiden Uuden-Seelannin eläinten tavoin uhattuja, ihmisen mukanaan tuomien vierasperäisten petoeläinten takia.

Lajista

Kruunuviherkaija, yleisemmin tunnettu sen maorinkielisellä nimellä kakariki, on pitkäpyrstöinen kirkkaan vihreä lintu, jolla on keltainen kruunu otsallaan. Silmästä silmään nokan yli kulkee punainen nauha. Silmät ovat myös punaiset. Sen uloimmat siipisulat ovat violetin sinertävät. Linnun nokka on tyvestä vaaleansininen ja muuttuu tummemmaksi kärkeä kohden. Kakarikit ovat ketteriä pitkin jalkoineen, mutta ovat myös taitavia lentämään. Luonnollisia elinalueita ovat sademetsät, rannikkometsät, metsäaukeat sekä puiset kivikkomaastot.

Kakarikit ovat luonteeltaan aktiivisia, uteliaita ja rohkeita. Vapaana ollessaan on tuskin paikkaa, jota lintu ei olisi tutkinut, kääntänyt, maistanut, katsonut sisään tai tunkenut jalkaansa sinne. Kakarikit käyttävät jalkojaan taidokkaasti syödessään tai kurkottaessaan herkkuja piiloista. Yleistä on myös häkkipinnoja pitkin juoksentelu pää alaspäin, ilman että niiden tarvitsee käyttää nokkaansa.

Kuten muitakaan sosiaalisia lintuja, ei kakarikejakaan tulisi pitää yksin, ainakaan mikäli hoitaja ei ehdi päivittäin sen kanssa viettämään runsaasti aikaa. Onkin siis hyvä hankkia lintuja saman tien useampia, vaikka kesyyntyminen saattaa tällöin olla hitaampaa, kuin jos lintu on yksin. Tästä syystä usein tehdäänkin niin, että hankitaan ensin yksi nuori lintu, ja kunhan se on riittävän kesy, hankitaan sille seuralainen. Seuraavana saapuva lintu usein ottaa oppia

jo kesystä linnusta ja kesyyntyä sekin nopeasti.

Luonteesta

Kakarikeista pitää kylläkin mainita, että ne kesyyntyvät varsin helposti pelottoman luonteensa vuoksi. Yksinäinen lintu on selkeästi arempi kuin pareittain tai pienessä parvessa elävä.

Ne eivät myöskään ole luonteeltaan ns. rapsuteltavia tai silittelyä kaipaavia. Paljon mieluummin ne seuraavat omistajansa edesottamuksia silmät välkkyen ja touhussa mukana pyörien.

Linnut on hyvä totuttaa toisiinsa nuorena. Varsinkin pitkään yksin eläneet linnut saattavat vanhemmiten olla vaikeita saada hyväksymään uutta kumppania.

Kakarikien elinikä saattaa vaihdella paljonkin, riippuen ruokavaliosta, liikunnasta ja ympäristöstä yleensä. Vanhimmat linnut ovat olleet 16-vuotiaita, mutta yleensä elinikä jää lyhyemmäksi. Iästä on paljon eri käsityksiä.

Kakarikit ovat kooltaan keskikokoisia lintuja. Ne ovat yleisesti 23-27cm pituisia ja 50-70g painoisia. Koiraat ovat naaraita kookkaampia.

Kakarikin ääntely ei ole kovaa. Niiden ääntely muistuttaa lähinnä naurahtelua tai pälpätystä. Kakariki saattaa oppia matkimaan sanoja tai tekemään pieniä temppejuja. Varsinkin urokset opittuaan puhumaan lausuvat sanoja varsin selkeästi. Sen, minkä naaraat häviävät uroksille puhetaidoissaan, voittavat ne akrobaattisilla taidoillaan. Naaraat näyttävät olevan notkeampia verraten uroksiin, ehkäpä niiden pienemmän koon vuoksi. Puhumaan lintu ei opi kerrasta, vaan hokemalla linnulle yksinkertaista sanaa kärsivällisesti kerta toisensa jälkeen, on mahdollista, että se oppii sanan.

Häkki

Liian isoa häkkiä ei voi hankkia. Luonnossa linnut lentävät kymmeniä kilometrejä päivässä etsiessään ruokaa. Myös kesyt kakarikit rakastavat lentämistä. Niiden lento on nopeaa ja taitavaa.

Kakarikille paras vaihtoehto ei ole häkki, vaan aviaario, jossa lintu saa lentää vapaasti. Jos tällaiseen ratkaisuun ei ole mahdollisuutta, tulisi hankkia mahdollisimman iso häkki. Minimimittoina voidaan pitää 85x55x90cm kokoista häkkiä. Yleisesti suositellaan sellaista häkkiä, jonka seinän pituudeksi tulee 2m. Häkkiä hankkiessa kannattaa pitää mielessä kuitenkin pinnakoko. Isommille papukaijoille tarkoitetuissa häkeissä myös pinnaväli on suurempi, jolloin saattaa olla vaarana linnun karkaaminen.

Kakarikeja tulisi pitää mahdollisimman paljon vapaana huoneistossa, sillä jatkuvasti häkissä pidetty kakariki masentuu ja stressaantuu helposti. Liian vähän vapaata lentoaikaa saava lintu saattaa turhautua ja

purkaa sitä aggressiona ihmistä, ympäristöön tai itseään kohtaan.

Mikäli lintua ei ole mahdollista pitää vapaana, on häkin oltava niin iso, että se voi siellä lentää. Aviaario on viisainta rakentaa itse teräsverkkoa tai häkkielementtejä käyttäen.

Mikäli lintuja hankitaan useita, on häkin luonnollisesti oltava suurempi.

Häkin pohjalle kannattaa laittaa puruja, haapahaketta tms., koska kakarikit kaivelevat maata mielellään.

Aktivointi

Kakarikit silminnähdessä nauttivat kylpemisestä. Ne polskivat ja loiskivat päivittäin ja sukeltavat mielellään, jos niille antaa tarpeeksi tilavan astian. Monet linnut nauttivat myös kukkasumuttimella sumuttelusta. On huolehdittava, että lintu ei altistu kylvyn jälkeen vedolle, sillä kosteana se on erityisen herkkä vilustumaan.

Linnuille myytäviä leluja on lemmikkieläinliikkeissä paljon. Myös itse tehtyjä leluja kannattaa käyttää, kunhan ne on rakennettu turvallisista materiaaleista.

Kakarikeille tulisi tarjota vaihtelevaa ja viirikkeellistä toimintaa päivittäin niiden luonteen takia. Tylsistyessään ne saattavat muuttua aggressiivisiksi.

Hyvä idea onkin piilotella kaikenlaisia herkuja eri paikkoihin, joita uteliaat linnut sitten voivat etsiä. Suosittu viihdyke on myös "kaiveluboxi", jonka voi tehdä esim. pesuvadista, jonka täyttää lannoittamattomalla

turpeella, mullalla, hiekalla, haapa-hakkeella, kuorikkeella yms. Sekaan voi laittaa pahviputkia, oksia, puiden lehtiä ja vaikka jauhamotoja.

Ravinto

Kakariki on sekasyöjä, jonka perusruokaa ovat siemenseokset, tuoreet hedelmät ja vihannekset sekä hyönteiset. Siemenseosta tulee olla kakarikeilla jatkuvasti tarjolla. Siementen tulisi olla suurempikokoisia kuin esimerkiksi undulaateille syötettävät, sillä pienet siemenet eivät näytä kiinnostavan kakarikeja. Vaihtelevasti voidaan antaa pienille papukaijoille tarkoitettuja pellettejä. Vihanneksia ja hedelmiä kannattaa tarjota vaihtelevasti päivittäin, kuten salaattia, pinaattia, selleriä, persiljaa, voikukkaa, kivi-hedelmää, omenaa, päärynää, piharata-moa ym. Myös vahvoja paprikoita tai chilejä voi antaa ajoittain. Kesällä kannattaa käyttää luonnon antimia hyväkseen ja säilöä niitä myös talven varalle. Linnuille voi myös itse idättää vehnää ja kauraa. Kokonaiset hirssintähkät antavat mukavaa vaihtelua, samoin lintujen herkkutikut. **ÄLÄ KOSKAAN ANNA LINNULLESII AVOKADOA!**

Hyönteisiä kannattaa olla tarjolla muutamina päivinä viikossa. Matoja, sirkkoja ja muita hyönteisiä kannattaa tarjota monipuolisesti. Jos mahdollista, olisi kesäisin hyvä tuoda ulkoa maata sisälle laatikkoon josta kakarikit voivat itse kaivella ötököitä. Myös lihaa voi tarjota satunnaisesti kypsänä, kunhan se ei ole maustettua tai suolaista. Broilerin koipi luineen tuo hyvää vaihtelua. Luu kannattaa vielä osittain murskata, jotta linnut voivat syödä myös luuytimen. Tällaisia herkkuja ei kuitenkaan kannata antaa kuin muutaman kuukauden välein.

Lisääntyminen

Täysikasvuisten kakarikien sukupuolten erottaminen on suhteellisen helppoa. Koko on varmasti yksi helpoimmista tavoista erottaa koiras naaraasta. Koiraat ovat suurempia niin painoltaan kuin pituudeltaan, ja niiden nokka on jyrkempi. Myös eri sukupuolten käytöksessä on hienoisia eroja.

Kakarikit pariutuvat koko iäkseen. Lintujen tulisi olla vähintään vuoden ikäisiä ennen ensimmäistä pesintää. Pesivän pariskunnan tulee olla terveitä ja hyväkuntoisia, sillä munien haudonta ja poikasten hoito on raskasta. Lisävitamiinien ja kalkin antaminen pesinnän aikana onkin suositeltavaa. Myös proteiinin tarve näyttää kasvavan silloin.

Kakarikien luonnollinen lisääntymiskausi on marraskuusta maaliskuuhun. Koska elämme toisella puolen maapalloa, ajoittuu pesintä kevääseen. Poikueita saattaa tulla vuoden aikana jopa neljä, mutta olisi suotavaa lisäännyttää lintuja harvemmin. Keväällä valoisan ajan pidentyessä on aika laittaa lintujen häkkiin pesintäpönttö. Kakariki on kolopesijä, joka kelpuuttaa luonnossa niin puunkolot kuin maassa olevat kolotkin pesäpaikakseen.

Kakariki munii yleensä 4-9 munaa, keskimäärin 7. Munia ei munita saman päivän aikana, vaan päivän, kahden välein. Joskus ensimmäisen ja viimeisen munan välillä saattaa olla eroa jopa pari viikkoa. Tästä syystä poikasissa saattaa olla huomattavia ikä- ja kokoeroja.

Emo hautoo poikasiaan 19–23 vuorokautta. Tänä aikana vain naaras hautoo ja uros ruokkii naarasta. Poikasten untuva on valkoinen ja muuttuu muutaman päivän sisällä harmahtavaksi. Poikaset avaavat silmänsä noin 8-10 päivän kuluttua ja lähtevät pesästä 5-7 -viikkoisina. Poikaset tulisi erottaa vanhemmistaan heti kun ne ovat oppineet itse syömään, sillä koiras saattaa tulla aggressiiviseksi poikasiaan kohtaan. Kakarikin poikaset kehittyvät hyvin nopeasti ja saattavat olla lisääntymiskykyisiä jo 4-6 kuukauden ikäisinä.